

Gæsteredaktørernes forord

Velkommen til anden del af det dobbelte temanummer om stedets og lokalsamfundets sociologi. I forordet til første del (2019-4) argumenterede vi mere udførligt for, at sociologisk analyse med fordel kan lave en bevægelse fra rummets til stedets sociologi. Gennem artiklerne i første del besøgte vi »mikropolen« Lemvig, hvor den aktive relation mellem det lokale og det globale udstilles i al sin kompleksitet og tvetydighed. Vi besøgte også fire danske øer, hvor translokale engagementsfællesskaber er blevet et konstituerende element i disse steders sociale liv. Endelig besøgte vi bynaturen, som i de større danske byer er blevet omdrejningspunkt for fremvæksten af nye 'fællesheder' af såvel kropslig som mere abstrakt, moralsk karakter.

Her i anden del af temanummeret om lokalsamfundets og stedets sociologi er der et fælles fokus på, hvordan steder produceres socialt og materielt. De tre artikler viser på forskellig vis vigtigheden af at have et analytisk blik på, hvordan magtrelationer, magtstrategier og politiske diskurser søger at forme stedet, og hvordan lokale steder derfor opstår i samspillet mellem magtrelationernes dynamik og det levede liv på steder. De tre artikler i nummeret repræsenterer forskellige tilgange til denne type stedssociologiske studier, fra Foucault-inspirerede genealogiske studier af stedsproducerende politikker til dybdegående post-marxistiske analyser af enkelte steder og lokalsamfund. Førstnævnte er et godt eksempel på, at stedssociologiske analyser ikke nødvendigvis udelukkende beskæftiger sig med konkrete steder, men også kan fokusere på, hvad samspillet mellem de materielle og symbolske sider af steder kan have af konsekvenser for det sociale liv på producerede og planlagte steder (Fallov og Nissen 2018, Fallov 2015; Johansen, 2013; Johansen, 2019). Som Edward Soja (1996) har udtrykt det, er stedet på én og samme tid både virkeligt og forestillet (*real-and-imagined*), hvorved de materielle og symbolske elementer kun til en vis grad kan adskilles analytisk.

Den mere diskursivt orienterede tilgang er repræsenteret af *Martin Severin Frandsen* og *Jesper Visti Hansen*, som i deres artikel præsenterer et Foucault-inspireret genealogisk studie af parallelsamfundspakken. Studier af denne art er væsentlige, fordi de tilvejebringer en forståelse af, hvordan bestemte områder og deres beboere stigmatiseres gennem en diskursiv og policy-drevet konstruktion af politisk uønskede stedsligheder, i dette tilfælde 'parallelsamfund' og 'ghettoer'. Denne diskursive konstruktion sker langt fra de konkrete steder, som efterfølgende påklistres disse mærkater og dermed markeres som

problemer, der skal løses. Ud over det bidrag, som analysens konkrete indhold repræsenterer, kan artiklens genealogiske metode danne inspiration for andre studier af stedslig stigmatisering, eksempelvis når vi taler om udkant eller whiskey-bælte.

Inspirationen fra Foucault genfindes hos *Annette Aagaard Thuesen og Pernille Tanggaard*, som blandt andet anvender et governmentality-perspektiv i analysen af lokalsamfundet som ramme og udgangspunkt for sundhedsfremme. Med governmentality-perspektivet i hånden diskuterer forfatterne vægtningen af forskellige typer *empowerment* i kapacitetsudviklingen af de tre landsbysamfund, som udgør casene. Artiklens kvalitative studier af sundhedsfremmetiltag viser, at foreningsdeltagelse, fællesskabsfølelse og mobilisering af lokale ressourcer til at leve sundt går hånd i hånd i de undersøgte lokalsamfund. Men som forfatterne også diskuterer i artiklen, er der stor forskel på, hvor nemt og *hvordan* man kan mobilisere lokale ressourcer i lokalsamfund.

Retten til fælleder er den vigtige diskussion, som bringes op af *Nis Sørensen* i den sidste artikel. Studiet af et chilensk boligkvarter og beboernes kamp for at stoppe kapitalens overtagelse af fællesskabets steder trækker tråde til Lefebvres (1996) argument om folkets ret til byen. Argumentet operationaliseres ved, at artiklen stiller de helt centrale spørgsmål: *hvilken ret, hvem har retten og til hvilken slags by?* Omdannelse og regulering af fælleder som politisk indgreb, der fremmer kapitalen, er højaktuel herhjemme med diskussionen om den hastige udbredelse af 'dark design' i de offentlige rum i København og andre større danske byer. I *Sørensens* case er det ikke hjemløses eller andre socialt udsattes ret til byen, som begrænses. Det er derimod middelklassens grønne fælled i den chilenske by Valparaíso, som står over for at blive omdannet til et 'gated community'; og artiklen sætter den ældre middelklassens kamp for at bevare deres fælles grønne område i centrum. Pointen er imidlertid den mere generelle, at retten til stedet, til fælleden og til byen er et klassefænomen og derfor bør analyseres ud fra sociologisk kvalificerede begreber om klassers interesser.

Vi ønsker god læselyst og håber med dette dobbelte temanummer at have inspireret andre danske (og skandinaviske) sociologer til at kaste sig ud i flere grundige analyser af lokalsamfunds og steders dynamik, magtfuldhed og levede liv. Der er her tale om en dagsorden, vil vi mene, som på én og samme tid tilbyder nye måder at anskue disciplinens grundlæggende spørgsmål og udgør en arena for offentlig diskussion og strid, der i den grad kalder på sociologisk kvalificering.

Mia Arp Fallov, Jens Kaae Fisker & Pia Heike Johansen (gæsteredaktionen), samt Anders Blok på redaktionens vegne.

Referencer

- Fallov, Mia Arp 2015: »Steder og affektive rum i lokalsamfundsarbejdet« in *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. i M.A. Nissen & M. Harder (red). København: Akademisk Forlag.
- Fallov, Mia Arp & Nissen, Maria Appel 2018: »Social Work in and around the Home: Using Home as a Site to Promote Inclusion« in M.A. Fallov & C. Blad (Eds.). *Social Welfare Responses in a Neoliberal Era. Policies, practices and social problems*. Leiden: Brill, pp. 160-181.
- Johansen, Pia Heike 2013: Contemporary rural imitation: A Tardean analysis of five Danish rural parishes. *Social & Cultural Geography*. 14(1). 80-102.
- Johansen, Pia Heike 2019: Listening to silence: Bringing forward the background noise of being. *Theory, Culture & Society*. DOI: 10.1177/0263276419871654
- Lefebvre, Henri 1996: *Writings on cities*. Oxford: Blackwell.
- Soja, Edward 1996: *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Oxford: Blackwell.